

Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 5
від «30» серпня 2022 р.

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування,
класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації

Київ
2022

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування, класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації. Київ, 2022. 30 с.

Укладачі: **Глушич Л. О.**, завідувач художнього відділення Школи сучасних театральних-сценічних напрямів (м. Харків), спеціаліст вищої категорії, член Національної спілки художників України, *координатор групи*;
Белякова Л. В., завідувач мультиплікаційного відділення Школи сучасних театральних-сценічних напрямів (м. Харків), спеціаліст вищої категорії;
Бойко О. П., викладач комп'ютерної графіки Вінницької дитячої художньої школи, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;
Кутняхова Т. О., завідувач відділу мультимедіа Дитячої школи мистецтв № 6 ім. Г. П. Жуковського Дніпровського району м. Києва, викладач образотворчого мистецтва, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, член Національної спілки художників України.

Рецензенти: **Азаренко О. В.**, методист Одеського театрального фахового коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, член Спілки театральних діячів України;
Відліна С. Л., викладач циклової комісії викладачів образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та дизайну Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв ім. І. Огієнка, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;
Зьомко Р. П., директор Львівської художньої школи ім. О. Новаківського, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, член Національної спілки художників України.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Образотворче мистецтво**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва початкового профільного спрямування (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів образотворчого мистецтва, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу в класах кіномистецтва, мультимедіа, анімації.

Нормативний зміст навчання за типовою навчальною програмою базується на образотворчій спадщині різних епох, традиціях і сучасних досягненнях національної та світової художніх шкіл, кіномистецтва, мультимедіа та анімації. До комплексного змісту типової навчальної програми «**Образотворче мистецтво**» включено теми / підмодулі / модулі базових образотворчих дисциплін «Композиція», «Рисунок» та «Живопис» у *кожному році навчання*. Опанування змісту модуля «Композиція» (образотворчого мистецтва) є основою побудови кадру та мізансцени, а також вибору натури і плану режисером та оператором. За допомогою художніх навичок з модулів «Рисунок» та «Живопис» учні набувають досвід у відтворенні предметів /об'єктів /образів / подій на папері¹.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Образотворче мистецтво**». У робочій навчальній програмі, викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, відповідно до місцевих умов і потреб учня /учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. *Також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання через перерозподіл кількості годин для опанування нормативного змісту навчання та зміни послідовності викладення навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.*

Мета вивчення дисципліни орієнтована на: набуття базових навичок зі створення цілісного художнього образу (твору) та організації простору зображення через осмислення єдності форми і змісту; опанування основних графічних та живописних технік (прийомів); формування художнього смаку та розвиток творчого мислення; мотивацію подальшого навчання на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти або подальшого здобуття

---

¹ Для забезпечення набуття навичок роботи з об'ємно-просторовими формами в класах анімації рекомендовано ввести освітній компонент (дисципліну) «Ліплення / Скульптура» до переліку варіативного складника.

мистецької освіти професійного спрямування в закладах фахової передвищої освіти за спеціальністю «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Образотворче мистецтво**» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є *груповий урок*.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить для: 1 – 4 років навчання – 70 год. на рік (*2 год. на тиждень*).

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного / кожної учня / учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі **загальну кількість навчальних годин** рекомендовано розподіляти на розсуд викладача на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня / учениці; повторення / закріплення пройденого матеріалу; підготовку до контрольних заходів та/або публічних заходів; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня / учениці тощо).

З огляду на значну кількість професійних операцій в аудіовізуальному мистецтві, які *виконуються сучасними технічними засобами (зокрема, на основі графічних комп'ютерних програм)*, а також за умов наявності відповідної оснащеності в мистецькій школі та необхідної підготовки у викладачів, можна рекомендувати мистецьким школам адаптувати розроблену типову навчальну програму щодо застосування цифрових пристроїв, за допомогою яких можна розвивати дитячу творчість, ознайомити учнів з новітніми технологіями в мистецтві кіно, телебачення та анімації².

Для виконання навчально-творчих завдань з дисципліни «Образотворче мистецтво» у відкритому доступі існує програмне забезпечення для смартфонів або планшетів: «Sketchbook», «My drawing» тощо³. За допомогою стилуса (stylus) професійна якість виконуваних завдань зростає.

---

² Можливість вивчення конкретних навчальних тем / модулів та виконання відповідних навчально-творчих робіт із застосуванням графічних комп'ютерних програм позначено в тексті нормативного змісту приміткою «*».

³ Вказані та інші комп'ютерні програми вивчаються протягом 3-4 років навчання відповідно до типової освітньої програми середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування, класи кіномистецтва, мультимедіа, анімації (освітній компонент інваріантного складника «Технічні засоби»).

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються форми *поточного* та *підсумкового контролю*.

Поточний контроль здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками кожного модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, переглядів. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.⁴

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі *річного контрольного перегляду графічних/живописних робіт останнього підмодуля кожного модуля*, що включає результати навчання за всіма освітніми компонентами, передбаченими типовою освітньою програмою.

Наприкінці четвертого (випускного) року навчання проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми** у формі підсумкового публічного показу. Творчі роботи з дисциплін «Образотворче мистецтво», «Операторська майстерність», «Драматургія кіно та телебачення» та «Основи режисури» виконуються у жанрі теленарису відповідно до спрямування класів (кіномистецтво, мультимедіа, анімація) та мають бути пов'язані однією сюжетною лінією / задумом. Зміст підсумкових творчих завдань з кожної із зазначених дисциплін узгоджується відповідно до визначеного жанру аудіовізуального мистецтва⁵.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня / учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (*додаток*).

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання. Завдання: вивчення основних художніх матеріалів та інструментів; опанування основних засобів композиції (зокрема, рівноваги, контрасту / нюансу, симетрії / асиметрії); набуття навичок передачі пропорцій об'єктів та плановості зображення.

---

⁴ Поточний контроль за виконанням навчально-творчих робіт на цифрових пристроях може проводитися на платформах для онлайн-навчання і з використанням застосунків google (chat, jamboard, meet, classroom тощо), які дозволяють виправляти / корегувати окремі фрагменти зображень на скріншотах. Тоді підсумковий річний контрольний перегляд рекомендовано проводити у форматі електронної (медіа) презентації навчально-творчих робіт учнів.

⁵ Підсумкова (випускна) творча робота з навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво», виконана у цифровому форматі, презентується в роздрукованому вигляді.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Основні художні техніки й матеріали		10	
1.1. Засоби графічної виразності	<p>Основні графічні матеріали (олівець, лінер, маркер тощо).</p> <p>Засоби графічної виразності: крапка, лінія, пляма.</p> <p>Види крапок (величина, форма, тон тощо).</p> <p>Види та характер ліній (широкі, тонкі, ламані, плавні тощо).</p> <p>Лінія як засіб створення емоційної виразності.</p> <p>Лінійний силует.</p> <p>Навчально-творчі роботи (2–3 роботи) на опрацювання засобів графічної виразності* (наприклад, замальовки рослин, букетів тощо).</p> <p>Художні матеріали та інструменти^б: папір А4 / А3, олівець, маркери, гелева ручка тощо.</p> <p>Види штрихування (пряме, перехресне тощо).</p> <p>Фактура і текстура*.</p> <p>Відтворення фактури і текстури за допомогою графічних матеріалів та комп'ютерних програм*.</p> <p>Навчально-творчі роботи (2 роботи) на імітацію фактур* (наприклад, дерево, камінь тощо).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А4 / А3, олівець, маркери, гелева ручка тощо.</p>	6	<p>Використовує вивчені графічні матеріали під час виконання практичних завдань.</p> <p>Знає та розрізняє вивчені види крапок, ліній і плям.</p> <p>Застосовує вивчені засоби графічної виразності.</p> <p>Уміє передавати нескладну фактуру і текстуру.</p>

^б Зазначені художні матеріали та інструменти використовуються під час виконання роботи на папері.

	<p>Пляма як силуетна форма. Аплікативні техніки в графіці (зокрема, використання витинанки / вириванки). Навчально-творчі роботи (2 роботи) на створення негативного та позитивного силуетів (наприклад, дерев, фруктів тощо). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4 / А3, кольоровий папір (чорний та білий), ножиці, клей.</i></p>		<p>Уміє утворити силуетне зображення (позитив та негатив) за допомогою аплікативних технік.</p>
<p>1.2. Живописні художні матеріали та засоби виразності</p>	<p>Основні живописні матеріали (гуаш, акварель, акрил тощо). Інструменти живописця (пензлі, палітра, папір, картон тощо).</p> <p>Гуаш та її властивості. Правила роботи з палітрою і пензлем. Правила та прийоми застосування гуаші (консистенція фарби, змішування кольорів).</p> <p>Колір як засіб живописної виразності. Ахроматичні та хроматичні кольори. Утворення колірних гам (монохромної, теплої та холодної). Навчально-творча робота на утворення монохромної розтяжки від білого до чорного кольорів (7–12 відтінків). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, гуаш, пензлі, палітра.</i> Навчально-творча робота на утворення колірної гами (теплої <u>або</u></p>	<p>4</p>	<p>Називає вивчені живописні матеріали та інструменти.</p> <p>Описує властивості гуаші. Дотримується правил роботи з пензлем, палітрою і гуашшю.</p> <p>Розрізняє теплі та холодні хроматичні кольори.</p> <p>Утворює монохромну розтяжку від білого до чорного кольору.</p> <p>Уміє утворити теплу / холодну колірну гаму.</p>

	холодної за вибором викладача ⁷). Художні матеріали та інструменти: папір А4, гуаш, пензлі, палітра.		
Модуль 2. Композиція		44	
2.1. Формати	Формати композиції: квадрат, прямокутник (вертикальний, горизонтальний), коло тощо. Навчально-творчий графічний натюрморт на опрацювання форматів (<u>усі зображення знаходяться на одному аркуші</u>). Художні матеріали та інструменти: папір А3, графічні матеріали за вибором викладача.	2	Розрізняє вивчені формати. Обирає формат відповідно до композиційного рішення запропонованого натюрморту.
2.2. Геометрична форма	Асоціативне сприйняття предметного світу. Емоційний вплив геометричної форми на глядача (трикутник, коло, квадрат та їхнє поєднання). Навчально-творчі роботи (3 роботи) на відтворення емоцій* (наприклад, радість, сум, тривога тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А5 / А4 (для кожного ескізу), простий олівець, гелева чорна ручка, чорний маркер, кольоровий папір / картон, ножиці, клей.	4	Відтворює запропоновані емоції за допомогою зображення геометричних фігур.
2.3. Композиційний центр	Правила визначення композиційного центру (за формою, розміром, розташуванням, кольором тощо). Відтворення композиційного центру	8	Знає та дотримується правил визначення композиційного центру.

⁷ Тут і далі підкреслені ключові моменти виконання завдань.

	<p>в графіці та живописі. Навчально-творчі роботи (2 роботи) на відтворення композиційного центру*: – графічна робота, наприклад, на тему «Зима», «Місто» тощо; – живописна робота, наприклад, на тему «Осінь», «Вечір» тощо. Художні матеріали та інструменти: папір А4/А3, простий олівець, гелева чорна ручка, чорний маркер, гуаш, пензлі, тощо.</p>		Створює композиції з визначеним композиційним центром за допомогою вивчених художніх технік.
2.4. Композиційна рівновага	<p>Врівноваженість форм і мас на різних частинах композиції. Досягнення рівноваги за допомогою тону та кольору. Навчально-творчі роботи (2 роботи) на створення врівноваженої композиції за допомогою художніх технік* (наприклад, з накладанням геометричних фігур одна на одну). Художні матеріали та інструменти: папір А4 / А3, простий олівець, гелева чорна ручка, чорний маркер, гуаш, пензлі, кольоровий папір / картон, ножиці, клей тощо.</p>	8	Уміє утворити врівноважену графічну / живописну композицію із геометричних фігур.
2.5. Контраст та нюанс	<p>Варіанти прояву контрасту та нюансу в композиції за ознаками: форми, розміру, тону, кольору тощо. Навчально-творчі роботи на тему «Формальна композиція з геометричних фігур» (2 роботи: графічна та</p>	8	Знає та описує варіанти прояву контрасту / нюансу.

	<p><i>живописна) на опрацювання контрасту* (ознака за вибором викладача).</i> Художні матеріали та інструменти: <i>папір А5, простий олівець, гелева чорна ручка, чорний маркер, гуаш, пензлі тощо.</i></p> <p>Навчально-творчі роботи на тему «Формальна композиція з геометричних фігур» (2 роботи: графічна та живописна) на опрацювання нюансу* (ознака за вибором викладача). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, простий олівець, гелева чорна ручка, чорний маркер, гуаш, пензлі тощо.</i></p>		<p>Уміє утворити формальні композиції з використанням контрасту та нюансу.</p>
<p>2.6. Симетрія та асиметрія</p>	<p>Симетрія та асиметрія в природі та мистецтві. Побудова симетричних форм через віддзеркалення (зокрема, використання витинанки). Побудова асиметричних форм на основі симетричних з додаванням різноманітних елементів.</p> <p>Навчально-творчі роботи (2 графічні роботи) на утворення симетричного та асиметричного мотивів*. Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, олівець, лінери, маркери тощо.</i></p>	6	<p>Розрізняє симетрію та асиметрію.</p> <p>Уміє утворити симетричний та асиметричний мотив.</p>
<p>2.7. Пропорції</p>	<p>Пропорції як співвідношення елементів форми. Методи візування розмірів та пропорцій предметів.</p>	8	<p>Застосовує візування для визначення пропорцій предметів.</p>

	<p><i>Навчально-творчий натюрморт з <u>натури</u> (з 2–3 предметів, що розташовані на одній лінії).</i></p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, олівець, лінери, маркери тощо.</i></p>		Правильно передає пропорції простих предметів натюрморту.
<p>Модуль 3. Плани в образотворчому та аудіовізуальному мистецтвах</p>	<p>Засоби передачі переднього, середнього та заднього планів в образотворчому мистецтві.</p> <p>Тональне і живописне рішення.</p> <p>Види планів в аудіовізуальному мистецтві: за крупністю (дальній, загальний, середній, крупний, макроплан (деталь); за розміщенням (передній, середній, задній).</p> <p><i>Навчально-творчі роботи (2 роботи, у графічній та живописній техніках) на опрацювання переднього плану зображення* (жанр зображення за вибором викладача).</i></p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4 / А3, олівець, гуаш, пензлі тощо.</i></p> <p><i>Навчально-творчі роботи (2 роботи, у графічній та живописній техніках) на опрацювання заднього плану зображення* (жанр зображення за вибором викладача).</i></p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4 / А3, олівець, гуаш, пензлі тощо.</i></p>	<p>16</p>	<p>Розрізняє та описує види планів в образотворчому та аудіовізуальному мистецтвах.</p> <p>Уміє відтворити тоном та кольором плановість об'єктів і простору на композиційній площині.</p>
<p>Всього годин в навчальному році:</p>			<p>70</p>

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

володіє вивченими графічними та живописними матеріалами;
використовує вивчені засоби композиційної виразності (рівновагу, контраст / нюанс, симетрію / асиметрію);
уміє передавати пропорції об'єктів, плановість зображення.

Другий рік навчання. Завдання: опанування основних засобів композиції (зокрема, ритму, статики та динаміки); застосування лінійної, тональної та колірної перспектив для відтворення просторовості форми; ознайомлення з особливостями створення художнього образу; опанування прийомів стилізації для створення образу антропоморфного персонажа.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 4. Композиція		8	
4.1. Ритм	Елементи ритмів (мотив та інтервал). Види ритмів: чергування, повторення, зміна. Український орнамент (метричний ритм). Навчально-творчі роботи (2 роботи) на відтворення різних видів ритмів*. Художні матеріали та інструменти: папір А4, олівець, гуаш, пензлі, кольоровий папір / картон, ножиці, клей тощо.	4	Знає та називає елементи ритму. Описує види ритмів. Уміє відтворити запропоновані види ритмів.
4.2. Статика та динаміка	Засоби відтворення статики та динаміки в композиції (формальній, сюжетній): симетрія, врівноваженість, масивність, контраст / нюанс, ритм. Створення пошукових ескізів для формальної або сюжетної композиції. Навчально-творчі роботи (2 роботи) на передачу статики та	4	Створює пошукові ескізи на передачу статики та динаміки.

	<p>динаміки*. Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, олівець, гуаш, пензлі, кольоровий папір / картон, ножниці, клей тощо.</i></p> <p>Перенесення затвердженого варіанту зображення на збільшений формат. Навчально-творча робота на збереження статички <u>або</u> динаміки у збільшеному зображенні (доопрацювання фону)*. Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3 / А2, гуаш, пензлі № 4, 10.</i></p>		<p>Уміє збільшувати розроблену композицію на статику / динаміку до визначеного формату.</p>
Модуль 5. Тривимірний простір. Графіка		20	
5.1. Лінійна перспектива	<p>Види перспективи (лінійна пряма та зворотна, тональна, колірна, повітряна тощо) на прикладах стоп-кадрів творів аудіовізуального мистецтва.</p> <p>Компоненти перспективи (лінія горизонту, точка сходу, точка споглядання). Варіанти розташування лінії горизонту (високе, середнє, низьке).</p> <p>Фронтальна лінійна перспектива (одна точка сходу). Побудова перспективного зображення куба та вписаних в його сторони кіл. Навчально-творча робота на побудову фронтальної лінійної перспективи куба.</p>	<i>13</i>	<p>Називає вивчені види перспективи та її основні компоненти.</p> <p>Уміє визначити лінію горизонту в запропонованих ситуаціях (у майстерні, за вікном тощо).</p> <p>Будує куб та вписані в його сторони кола в різних позиціях відносно лінії горизонту.</p>

	<p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, олівець.</i></p> <p>Кутова лінійна перспектива (дві точки сходу). Побудова перспективного зображення інтер'єру та архітектурних форм. Навчально-творча робота на перспективне зображення прямокутних предметів в інтер'єрі*. Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, олівець.</i></p>		<p>Уміє відтворити в кутовій перспективі предмети нескладної геометричної форми.</p>
<p>5.2. Тональне рішення форм у тривимірному просторі</p>	<p>Елементи світлотіні: полиск, світло, півтінь, тінь власна, рефлекс, тінь падаюча. Види освітлення в аудіовізуальному мистецтві: за способом отримання (направлене, розсіяне, комбіноване); за направленням відносно об'єкта (фронтальне, бокове, контрове, верхнє, нижнє); за значенням у світло-тіньовому малюнку (малююче, заповнююче, контрове, моделююче, фонове). Техніка передачі світлотіні (штрихування). Види штрихування (пряме, перехресне тощо). Навчальна робота на опанування різних видів штрихування. Художні матеріали: <i>папір А4, олівець.</i></p> <p>Тональне моделювання простих геометричних</p>	<p>7</p>	<p>Розрізняє елементи світлотіні на прикладах творів образотворчого мистецтва. Називає види освітлення в аудіовізуальному мистецтві.</p> <p>Володіє вивченими видами штрихування.</p>

	форм у просторі. Навчально-творчі роботи (3 роботи) на тональне моделювання куба, циліндра, кулі*. Художні матеріали: <i>папір А3, олівець.</i>		Моделює прості геометричні форми за допомогою штриха.
Модуль 6. Тривимірний простір. Живопис		14	
6.1. Тональна перспектива в живописі	Техніка гризайль. Побудова відтінків у межах одного кольору (зміна світлоти кольору). Навчально-творчий натюрморт у техніці гризайль (наприклад, зображення реквізиту для кіно та телебачення). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, гуаш, пензлі.</i>	6	Уміє відтворювати просторові форми в техніці гризайль.
6.2. Колірна перспектива	Тепло-холодність кольору у створенні ілюзії простору. Зміна тональності хроматичних кольорів залежно від виду освітлення (денне, вечірнє, сонячне, штучне тощо). Навчально-творчі роботи (2 роботи) на відтворення колірної перспективи при різному типі освітлення*. Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, гуаш, пензлі.</i>	8	Застосовує колірну перспективу для передачі тривимірного простору.
Модуль 7. Стилізація		28	
7.1. Стилізація об'єктів предметного світу	Прийоми стилізації (геометризація, спрощення, узагальнення, декоративність). Стилізація і трансформація об'єктів предметного світу за допомогою	10	Знає та називає вивчені прийоми стилізації.

	<p>геометризації та підсилення декоративності.</p> <p>Навчально-творчий графічний натюрморт на виявлення / підсилення декоративності форм.</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, графічні матеріали за вибором учнів.</i></p>		<p>Уміє вписувати предмети натюрморту у відповідні геометричні форми, доповнює їх декоративними елементами.</p>
<p>7.2. Стилізація об'єктів зооморфного світу</p>	<p>Стилізація і трансформація об'єктів зооморфного світу за допомогою спрощення та узагальнення (силует, контур, схематичне зображення).</p> <p>Графічний знак.</p> <p>Навчально-творча робота на стилізацію 4-6 зооморфних фігур*.</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4 (для кожного ескізу), матеріали за вибором учнів.</i></p>	10	<p>Уміє стилізувати зооморфні фігури за допомогою спрощення та узагальнення.</p>
<p>7.3. Перетворення об'єктів предметного та зооморфного світів на образ персонажа</p>	<p>Художній образ як форма розкриття головної ідеї / задуму твору засобами образотворчої виразності.</p> <p>Застосування прийомів стилізації для передачі емоційних станів персонажа майбутнього екранного твору (наприклад, радість, сум тощо).</p> <p>Антропоморфне зображення: перенесення рис та якостей людини на предмети, тварин, рослин, природні явища тощо (зокрема, на основі вивчення творів українського народного декоративного мистецтва).</p> <p>Навчально-творчі роботи (2-3 роботи) на відтворення емоційних</p>	8	<p>Знає та описує за допомогою чого створюється художній образ.</p> <p>Уміє відтворити відповідні емоції в стилізованих</p>

	<i>станів різноманітних антропоморфних персонажів*</i> (наприклад, для анімації, режисерської розкадровки тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А3, матеріали за вибором учнів.		антропоморфних персонажах.
Всього годин в навчальному році:		70	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

застосовує вивчені засоби композиції (ритм, статику та динаміку);

відтворює просторовість форм за допомогою лінійної, тональної та колірної перспектив;

використовує прийоми стилізації для створення художнього образу антропоморфного персонажа.

Третій рік навчання. Завдання: вивчення прийомів творчої інтерпретації предметів натюрморту та шрифтових композицій; набуття навичок зображення інтер'єру, екстер'єру; вивчення пропорцій фігури людини; опанування техніки роботи акварельними фарбами; ознайомлення із композиційними основами побудови коміксу.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 8. Тематично-творчий натюрморт	Інтерпретація як форма переосмислення та розкриття творчого задуму. Підбір предметів, форм та елементів тематичного натюрморту (зокрема, як реквізит для знімального процесу). Ескізний пошук композиційного рішення тематичного натюрморту для передачі відповідних емоцій. <i>Навчально-творчі роботи (2–3 ескізи) на створення варіантів композиційного вирішення однієї теми*</i> (наприклад,	8	Знає, для чого слугує інтерпретація у творчому задумі. Самостійно обирає композиційний центр та предмети для акцентування в тематичному натюрморті. Уміє в тематичному натюрморті передати конкретні емоції.

	у натюрморті з 3–8 предметів на тему «У майстерні художника», «Шкільний ранок» тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А3, графічні матеріали за вибором учнів.		
Модуль 9. Шрифт		9	
9.1. Образ-символ	Літера як символ, образ та інформативний знак. Створення образу-символу за допомогою метафор, порівнянь, персоніфікацій тощо. Навчально-творча графічна робота на створення образу-символу* (наприклад, на тему «Перша літера мого імені», «Українська абетка» тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А4, графічні матеріали за вибором учнів.	3	Уміє утворити образну інтерпретацію літери.
9.2. Слово-образ	Асоціативно-змістовний зв'язок між об'єктом та характером шрифту. Образна інтерпретація шрифту. Навчально-творча робота на створення 3–4 слів-образів, що розташовані на одному аркуші* (наприклад, «соняшник», «собака», «кіт», «мир», «війна», «сонце» тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А3, матеріали за вибором учнів.	6	Уміє перетворити шрифтову композицію в слово-образ.
Модуль 10. Зображення інтер'єру та екстер'єру	Побудова перспективного зображення інтер'єру та екстер'єру. Навчально-творчі роботи (2 роботи) на побудову	8	Зображує інтер'єр / екстер'єр із дотриманням масштабу

	<p>перспективного зображення* (наприклад, на тему: - для інтер'єру («У майстерні», «Моя кімната» тощо); - для екстер'єру («Українська хата», «Вулиця мого міста» тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А4, А3, графічні матеріали за вибором учнів.</p>		та пропорцій.
Модуль 11. Зображення людини		14	
11.1. Зображення фігури людини	<p>Класичні канони зображення фігури людини (пропорції фігури чоловіка, жінки, дитини). Стилізація фігури дитини. Зображення фігури людини в різних ракурсах (фас, профіль, 3/4, ззаду тощо). Навчальна робота (3–4 ескізи) на копіювання схем пропорцій фігури людини. Художні матеріали та інструменти: папір А4 (для кожного ескізу), олівець. Навчально-творча робота (3–4 ескізи) на зображення фігури людини, комбінація зображень за вибором викладача* (наприклад, доросла жінка, дитина, чоловік; фас, профіль тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А4 (для кожного ескізу), графічні матеріали за вибором викладача.</p>	6	<p>Знає та описує пропорційні співвідношення фігури людини за класичними канонами.</p> <p>Уміє зображати людей різної статі та віку в різних ракурсах.</p>

<p>11.2. Зображення людини в статичній та динамічній позях</p>	<p>Точки опори, осі балансу. Фази руху від статички до динаміки. Форма голови, її положення та розвороти. Швидкі начерки. Зображення фігури людини від плями та лінійно. Навчально-творчі роботи (6–10 начерків) на відтворення різних поз людини з <u>натури</u> (наприклад, у повний зріст, сидячі, у русі тощо). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4 (для кожного начерку), графічні матеріали за вибором учнів.</i></p>	<p>8</p>	<p>Уміє у швидких начерках зобразити людину в статичних та динамічних позах.</p>
<p>Модуль 12. Акварельний живопис</p>		<p>17</p>	
<p>12.1. Правила роботи з аквареллю</p>	<p>Акварель та її властивості. Консистенція фарби, правила змішування кольорів тощо. Прийоми нанесення акварельних фарб (локальні заливки, перекриття іншим кольором тощо). Навчальні роботи (2–3 роботи) на опрацювання прийомів нанесення фарб. Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, акварель, пензлі.</i></p>	<p>3</p>	<p>Знає та описує властивості акварельних фарб. Уміє наносити акварельні фарби за допомогою вивчених прийомів.</p>
<p>12.2. Техніка «по вологому»</p>	<p>Техніки акварельного живопису («по сухому паперу», «по вологому», лесування, пуантилізм, «А La Prima» тощо). Особливості техніки «по вологому» (підготовка аркушу паперу, вибір пензлів тощо).</p>	<p>3</p>	<p>Знає, розрізняє та описує акварельні техніки.</p>

	<p>Навчально-творча робота на опанування техніки «по вологому» (наприклад, на тему «Дощ», «Туман»).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А3, акварель, пензлі.</p>		Уміє утворити нескладну композицію в акварельній техніці «по вологому».
<p>12.3. Техніка лесування</p>	<p>Особливості акварельної техніки лесування («від світлого до темного», висушування кожного шару, вибір пензлів тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на опанування техніки лесування (наприклад, натюрморт з трьох предметів різних за тоном).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А3, акварель, пензлі.</p>	3	Володіє основами акварельної техніки лесування.
<p>12.4. Пуантилізм</p>	<p>Особливості акварельної техніки пуантилізм (крапка, квадрат, вільний мазок, вибір пензлів тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на опанування техніки пуантилізм* (наприклад, на тему «Фрукти», «Ранок за вікном» тощо).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А3, акварель, пензлі.</p>	4	Володіє основами акварельної техніки пуантилізм.
<p>12.5. Змішані техніки</p>	<p>Змішані техніки: прийоми об'єднання живописних та графічних технік (монотипія та лінер, акварель «по вологому» та графічні техніки тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на опанування змішаних технік* (наприклад, на тему «Квіти України» тощо).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А3,</p>	4	Використовує змішані художні техніки.

	<i>акварель, пензлі, графічні матеріали за вибором учнів.</i>		
Модуль 13. Комікс		14	
13.1. Структура коміксу	<p>Комікс як завершена розповідь за допомогою поєднання зображення й тексту.</p> <p>Правила побудови (кількість і розмір панелей, значення їхніх меж, довгий кадр (панорама) тощо).</p> <p>Плани у створенні коміксу (дальній, загальний, середній, крупний, макроплан тощо).</p> <p>Послідовність виконання коміксу (вибір місця й часу дії, панорамний кадр, ланцюжок кадрів, діалоги / текст).</p> <p>«Словесна бульбашка» як джерело звука чи мовлення (репліки та думки).</p> <p>Передача емоційного стану персонажа та ситуації за допомогою відповідної форми «словесної бульбашки» та зміни накреслення шрифтів у ній (зокрема, настроїв та гучності мовлення).</p> <p>Комбінація слів із різним емоційним наповненням (за вибором викладача).</p> <p>Навчально-творчі роботи (6–8 робіт) на відтворення різних за формою «словесних бульбашок» та шрифтів*.</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, графічні матеріали за вибором викладача.</i></p>	4	<p>Знає, що таке комікс та описує його структурні складові.</p> <p>Уміє відтворити «словесні бульбашки» та шрифти різної форми із відповідним емоційним наповненням.</p>
13.2. Сюжет та персонаж коміксу	Відбір літературного сюжету / історії для	10	Самостійно обирає сюжет історії для коміксу,

	<p>створення коміксу. Характеристика персонажа та його стилізація для втілення сценарного задуму. Навчально-творча робота на стилізацію образу персонажа обраної історії*. Художні матеріали та інструменти: папір А4, графічні матеріали за вибором викладача. Розкадровка коміксу, створення завершеної історії. Навчально-творча робота на створення простого коміксу за обраним сценарієм*. Художні матеріали та інструменти: папір А4 / А3, графічні матеріали за вибором учнів.</p>		<p>виокремлює образ персонажа й стилізує його відповідно до творчого задуму. Уміє стилізувати образ персонажа. Створює простий комікс.</p>
Всього годин у навчальному році:		70	

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

уміє інтерпретувати предмети тематичного натюрморту та елементи шрифтових композицій;

відтворює з натури фрагменти інтер'єру та екстер'єру;

зображує фігуру людини в різних позах і ракурсах;

володіє вивченими техніками акварельного живопису;

створює нескладний комікс за обраним сценарієм.

Четвертий рік навчання. Завдання: вивчення прийомів творчої інтерпретації портрета людини; набуття навичок зображення кінцівок людини та фігури людини в русі; ознайомлення з різновидами плакатного жанру (зокрема, афішею); створення елементів сценографії в аудіовізуальному мистецтві.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 14. Портрет людини		20	
14.1. Зображення голови та обличчя людини	Пропорції голови та обличчя людини, їх зміни в різних ракурсах (фас, профіль, 3/4, зверху, знизу тощо).	6	

	<p>Навчальна робота на відтворення пропорційних схем голови та обличчя людини. Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, олівець.</i></p>		Відтворює зображення голови та обличчя людини із дотриманням пропорцій.
<p>14.2. Освітлення в портретному образі</p>	<p>Види освітлення в портретному жанрі (на прикладах творів образотворчого мистецтва). Вплив різних кутів штучного освітлення на створення портретного образу та моделювання форми. Навчально-творча робота на створення замальовок голови з <u>натури</u> (фас, профіль, 3/4). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, олівець.</i></p>	6	Уміє зображати голову людини з натури, освітлену під різними кутами.
<p>14.3. Портрет-інтерпретація</p>	<p>Зміна портретного образу за допомогою різних художніх технік (графічних, живописних, колажу тощо). Навчально-творчі роботи (2 роботи) на <u>створення інтерпретації портрета, запропонованого викладачем</u>*. Художні матеріали та інструменти: <i>гуаш, акварель, пензлі, гелева ручка, маркер чорний, матеріали для колажу тощо.</i></p>	8	Застосовує вивчені художні техніки для оновлення портретного образу.
<p>Модуль 15. Зображення кінцівок людини</p>		12	
<p>15.1. Зображення кисті руки</p>	<p>Схематичне зображення кисті руки людини в різних поворотах та ракурсах. Навчальна робота на</p>	6	Відтворює схематичні

	<p>відтворення анатомічних схем зображення кистей рук (схеми за вибором викладача; всі зображення розташовані на одному аркуші).</p> <p>Художні матеріали: <i>папір А3, олівець.</i></p> <p>Навчально-творча робота на створення замальовок кистей рук людини з <u>натури</u>.</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, олівець.</i></p>		<p>замальовки кисті руки людини.</p> <p>Виконує замальовки кисті руки людини з <u>натури</u>.</p>
<p>15.2. Зображення стопи</p>	<p>Схематичне зображення стопи людини в різних поворотах та ракурсах.</p> <p>Навчальна робота на відтворення анатомічних схем зображення стопи людини (схеми за вибором викладача; усі зображення розташовані на одному аркуші).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, олівець.</i></p> <p>Навчально-творча робота на створення замальовок стопи людини з <u>натури</u>.</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, олівець.</i></p>	6	<p>Відтворює схематичні замальовки стопи людини.</p> <p>Виконує замальовки стопи людини з <u>натури</u> в різних ракурсах.</p>
<p>Модуль 16. Схематичне зображення фігури людини в русі</p>	<p>Активні рухи людини (біг, стрибки, замахи, кружляння тощо).</p> <p>Особливості перенесення «точки тяжіння» фігури людини у русі (з опорою на одну ногу, центрична, перенесення точки тяжіння на опору тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на створення схематичних замальовок активних</p>	4	<p>Виконує схематичні замальовки людини в русі з <u>натури</u>.</p>

	<i>рухів людини з <u>натури</u>*</i> . Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3, олівець.</i>		
Модуль 17. Плакат		14	
17.1. Розмаїття плакатів	<p>Види плаката: соціальний, політичний, екологічний, сатиричний, воєнний, рекламний, театральна та кіноафіша тощо. Техніки виконання плакатів: фото, колаж, шрифтовий плакат тощо*. Ескізний пошук образного та шрифтового рішення плакатів. Навчально-творча робота на створення форескізів соціального плаката* (наприклад, на тему «Волонтери», «Бережіть природу», «Захисники України» тощо). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, художня техніка за вибором викладача.</i></p>	4	<p>Знає та називає вивчені різновиди плакатного жанру, описує техніки створення плакатів.</p> <p>Уміє створювати ескізи до плакатів у вивчених техніках.</p>
17.2. Афіша.	<p>Постер до фільму або вистави: жанр, атмосфера, сюжет, персонажі тощо. Ескізний пошук образного та шрифтового рішення кіноафіші. Навчально-творча робота на створення постера до фільму* (мистецький твір за вибором учнів). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А3/А2, художня техніка за вибором учнів.</i></p>	10	<p>Уміє створювати постер до фільму.</p>
Модуль 18. Сценографія в кіно- та телемистецтві		20	

<p>18.1. Костюм. Грим</p>	<p>Сценографія як втілення художньо-пластичного образу, що існує в сценічному часі та просторі. Створення сценічного образу персонажа за допомогою костюма та гриму. Види театральних та сценічних костюмів (історичний, національний⁸, каркасний, цирковий, умовний, сценічний тощо). Навчально-творча робота на створення ескізів костюмного образу* (<u>персонаж за вибором викладача</u>). Художні матеріали та інструменти: папір А3, художня техніка за вибором учнів.</p> <p>Види гриму театру, кіно й телебачення (портретний, віковий, національний, історичний, фантазійний тощо). Навчально-творча робота на створення ескізів гриму* (<u>персонаж за вибором викладача</u>). Художні матеріали та інструменти: папір А3, художня техніка за вибором учнів.</p>	<p>8</p>	<p>Знає та називає вивчені види театральних та сценічних костюмів.</p> <p>Уміє створювати ескізи театральних / сценічних костюмів.</p> <p>Знає та називає вивчені види сценічного гриму.</p> <p>Уміє створювати ескізи сценічного гриму.</p>
<p>18.2. Сценічний майданчик</p>	<p>Види сценічних майданчиків (сцена-коробка, сцена-арена, павільйон, натура тощо). Відповідність сценічного майданчика сценарному задуму підсумкової</p>	<p>12</p>	

⁸ Вивчення історичної та національної символіки кольорів передбачено в дисциплінах варіативного складника, під час роботи над створенням конкретного візуального продукту / об'єкта (афіші, костюма, сцени / декорації, ляльки, бутафорії тощо).

	<p>творчої роботи (теленарису). Втілення режисерського задуму через вибір, наповнення та оснащення сценічного майданчика*. Вплив освітлення, ритмів різноманітних фактур та кольорових акцентів на передачу атмосфери аудіовізуального твору. Навчально-творча робота на створення форескізів наповнення сценічного майданчику* <i>(на тему, затверджену для підсумкової творчої роботи).</i> Художні матеріали: папір А4, графічні матеріали за вибором учнів. Навчально-творча робота на опрацювання затвердженого ескізу*. Художні матеріали: папір А3/А2, художня техніка за вибором учнів.</p>		<p>Створює завершений ескіз сценічного майданчика до теленарису на основі розроблених форескізів.</p>
	<p>Всього годин у навчальному році:</p>		<p>70</p>

Під час виконання програми *підсумкового річного контролю* учень / учениця:

- уміє інтерпретувати портретний образ людини;
- зображує кінцівки людини в різних ракурсах та фігуру людини в русі;
- передає в афіші емоційну наповненість запропонованого мистецького твору;
- створює ескізи різних елементів сценографії у визначеному творі аудіовізуального мистецтва.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амін Дж. Анатомія для художників : Наочний посібник із зображення людського тіла. Київ : ArtHuss, 2022. 304 с.
2. Вільямс Р. Анімація : Посібник з виживання. Київ : ArtHuss, 2019. 384 с.
3. Геллер С., Кваст С. Графічні стилі : від вікторіанців до хіпстерів. Київ : ArtHuss, 2019. 296 с.
4. Кополла Ф. Ф. Живе кіно. Харків : Фабула, 2021. 208 с.
5. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього

виховання дітей : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 200 с.

6. Мітченко В. Естетика українського рукописного шрифту. Київ : Грамота, 2007. 208 с.

7. Піменова І., Осіпов І. Малюємо комікс : Експрес-курс рисування. Харків : Око, 2016. 144 с.

8. Плазовська Л. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін: навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 308 с.

9. Росс Е. Кіношно. Графічна мандрівка світом кіно. Київ : Рідна мова, 2019. 200 с.

10. Сенин В., Коваль О. Школа рисунка карандашом. Натюрморт, пейзаж, портрет. Харків : Книжний клуб, 2007. 90 с.

11. Чен Н. В. Нетрадиційні техніки зображення : навч.-метод. посіб. Харків : Скорпіон, 2007. 48 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Критерії навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Рівень виконання завдань не в повній мірі відповідає результатам навчання. Учною / учениці бракує власних творчих думок, наявні численні грубі технічні помилки, працює лише за допомогою викладача. Демонструє початковий рівень володіння вивченими образотворчими засобами, техніками та прийомами.
Середній	4 – 6	Виконані завдання мають значну кількість недоліків. Демонструє окремі елементи художньо-образного вирішення завдань, часто потребує підказок викладача, не завжди вміє самостійно завершити роботу. Демонструє задовільний рівень володіння вивченими засобами образотворчого мистецтва, техніками та прийомами.
Достатній	7 – 9	Під час виконання образотворчих завдань програми демонструє навички та вміння, що відповідають року навчання. Досягає художньої виразності в більшості творчих навчальних завдань, але мають місце незначні недоліки виконання та/або порушення етапів виконання, інколи потребує підказок викладача. Добре володіє вивченими графічними та живописними засобами, техніками та прийомами.
Високий	10 – 12	Впевнено та якісно виконує завдання, що відповідають вимогам поточного етапу навчання. Втілює художній образ у власних творчих роботах. Самостійно працює над завданням на всіх етапах його виконання. Вільно та на високому рівні володіє опанованими образотворчими засобами, техніками та прийомами.